

5. Сікора В. В. Інтерактивна компетентність майбутніх учителів фізичної культури: педагогічні умови її формування. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Теорія та методика навчання та виховання». Харків, 2019. Вип. 47. С. 113–122. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2019.47.10>
6. Чепелюк А. В. Формування психолого-педагогічної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури у вищому навчальному закладі: дис. .... канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький: 2014. 271 с.

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Согаконь О.А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Постановка проблеми. Вихід вітчизняної освіти на загальноєвропейський рівень, гуманізація й демократизація навчально-виховного процесу у загальноосвітніх школах України, застосування нових освітніх технологій, пошук оптимальніших концептуальних підходів до розвитку національної освіти, зумовлюють зростання наукового і практичного інтересу до вивчення зарубіжного досвіду підготовки вчителів у вищих навчальних закладах. Визнання європейської інтеграції стратегічним зовнішньополітичним пріоритетом України, підписання Угоди України з ЄС про асоціацію, розробка Концепції розвитку вищої освіти на період 2015–2025 рр., прийняття нового Закону України «Про вищу освіту», висувають актуальні завдання перед вищою освітою на шляху до європейського і світового освітнього простору для забезпечення високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, потреб суспільства, ринку праці у кваліфікованих фахівцях.

Основним завданням при підготовці фахівця фізичної культури є зміна цільових орієнтирів професійної педагогічної освіти, направлена на формування вчителя високої якості та компетентності. Підготовка фахівця фізичної культури має бути виведена на світовий рівень у контексті всебічної інтеграції України в міжнародну систему освіти та взаємообміну передовим досвідом. За роки незалежності України значно виріс інтерес вітчизняних фахівців до вивчення зарубіжних систем підготовки вчителів фізичної культури [1; 3; 4]. У європейських системах освіти спрямованість фізичної культури спирається на зміцнення здоров'я, психомоторне тренування, виховання характеру, підготовка до професійної діяльності та захист держави.

Фізичне виховання має статус обов'язкового предмету шкільної програми у 67% країнах Європи. Частота контролю змінюється залежно

від віку школярів – від 3% в кінці початкової школи до 22% при закінченні середньої школи і до 65% наприкінці навчання у старшій школі. Майже 2/3 країн Європи фізичне виховання має екзаменаційну форму контролю, хоча в деяких країнах, в тому числі і на Україні – це здача тестів фізичної підготовленості [2, с. 33].

Вивчення новітніх освітніх технологій з фізичного виховання присвячені праці багатьох вітчизняних вчених, так науково-теоретичні аспекти забезпечення здоров'язбереження молоді викладені в працях С. Болтівця, Г. Власюк, Л. Гармаш, О. Дубогай, О. Завгороньї, Н. Коцур, В. Несторенко, Л. Толкун. Обґрунтування інноваційних технологій фізичного виховання і навчання засобам збереження здоров'я присвячені праці Г. Апанасенко, В. Бальсевич, Е. Вільчковського, Л. Волкова, Л. Сущенко, В. Платонова, П. Хоменка [4; 5]. Про необхідність модернізації сучасної системи підготовки фахівців фізичної культури свідчать дослідження сучасних вчених Л. Безугла, П. Оксьом, В. Азаренков, В. Хоряков, які наголошують на модульному навчанні, що є не тільки одним з перспективних шляхів покращення навчального процесу, але й входження української освіти до спільного європейського освітнього простору. Саме модульний підхід до навчання створює студентам сприятливі умови для засвоєння програмного матеріалу, проте вимагає результативності у навчальному процесі.

Мета дослідження полягає у вивченні передових освітніх технологій зарубіжних країн (на прикладі Польщі), визначення програмних вимог підготовки майбутніх фахівців фізичної культури, запровадження новітніх форм і методів навчання та вдосконалення існуючої системи освіти.

Виклад основного матеріалу. Європейська система підготовки фахівців фізичної культури організована на високому рівні розвитку професійно значущих практичних навичок студентів. Основні професійні вимоги в системі фізичного виховання ґрунтуються на сучасному погляді на теорію і методику навчання, обов'язковим елементом є врахування особливостей студентів в умовах достатньо завантаженого навчання та оволодіння технікою рухів, виявлення найбільш талановитих і перспективних для поглибленого вивчення даного виду спорту, залучення на додаткові гурткові та секційні заняття. Якість підготовки майбутніх фахівців фізичної культури ґрунтується на належному рівні викладання дисциплін, встановлення національних цінностей, дотримання педагогічної етики, поваги до студентів, відповідальності, відчуття особистої гідності, терпіння та обережності. Обов'язковим елементом при підготовці майбутніх фахівців має бути власний приклад педагогічних працівників, їх висока кваліфікованість; мотивований здоровий спосіб життя, що має ідейне

підгрунття; наявність базових знань в галузі природничих та соціальних наук; знання іноземних мов на рівні роботи з оригінальними професійними періодичними виданнями; базове знання комп'ютера; наявність теоретичних знань і базових навичок управління навчально-виховним процесом; розуміння принципів розвитку відповідних рухових навичок з урахуванням вікових особливостей; володіння методами наукових досліджень з урахуванням тенденцій розвитку науки, оволодіння сучасними методиками навчання та виховання.

Специфічні умови професійної діяльності майбутніх фахівців вимагають оволодіння високим рівнем виконання фізичних вправ та рівнем їх оцінювання, відповідного ступеня новаторства, інноваційної обізнаності, спостережливості, відчуття суспільного духу та державного порядку, надання соціальних послуг, пов'язаних зі спортом. При підготовці фахівців фізичної культури достатньо широкої популярності набувають різні інноваційні педагогічні технології: ігрові, технології навчання рухової діяльності, технології олімпійської освіти, рейтингового оцінювання, суб'єкт суб'єктної взаємодії, технології орієнтування студента на здоровий спосіб життя, сучасні фізкультурно-оздоровчі технології, проте ми акцентуємо нашу увагу на інноваційних технологіях навчання, які б комплексно спряли покращенню стану здоров'я, формування стійкої мотивації до занять фізичними вправами, здоровому способу життя та виробляли фізичну активність протягом життя та позитивне ставлення до фізкультурно-спортивної діяльності. Заходи з розвитку потенціальних можливостей є ключовим напрямом роботи, а інноваційний спосіб навчання обдарованої молоді та вдосконалення практичних засобів навчання повинен стати пріоритетним в сучасній українській освіті.

Слід зауважити, про необхідність застосовування європейського досвіду Польщі, тому що ця країна має цікаві традиції та великий досвід у розвитку системи фізичного виховання дітей і молоді. Сучасна система підготовки майбутніх фахівців фізичної культури повинна базуватись на взаємозв'язку та залежності при засвоєнні студентами комплексу знань, умінь і навичок із суспільних, природничо-наукових, психолого-педагогічних наук, спеціальних та спортивних дисциплін, які в комплексі й забезпечують професійну підготовленість випускників ЗВО до виконання ними своїх функціональних обов'язків. Вивчення досвіду організації підготовки фахівців фізичної культури в Польщі буде корисним для творчого використання його у системі підготовки спеціалістів фізичного виховання в українських ЗВО. До деяких аспектів цього досвіду належать: двоступенева структура вищої освіти (ліцензіат і магістратура), надання майбутньому вчителю фізичної культури другої педагогічної спеціальності (біологія, географія, валеологія тощо), обов'язкове проведення літніх та зимових

табірних зборів для студентів стаціонарної та заочної форм навчання, широке застосування технічних засобів навчання й комп'ютерних технологій у дидактичному процесі, можливості для використання міжнародних освітніх проектів (грантів) та ін.

Одну із найкращих матеріальних баз серед польських ЗВО для підготовки фахівців фізичної культури має Варшавська АФВ. Для проведення практичних занять з різних видів спортивних дисциплін та спортивного тренування студентів в цій академії є сучасні спортивні об'єкти: легкоатлетичний і гімнастичний спортивні комплекси для проведення тренувального процесу і змагань з командних видів спорту; критий басейн; спеціалізовані спортивні зали обладнані для тренування з різних видів боротьби, боксу, фехтування, важкої атлетики; два легкоатлетичні стадіони, на одному з яких проводяться міжнародні змагання; тенісні корти (літній й зимовий). Для проведення літніх табірних зборів є водні спортивні бази.

Узагальнюючи організацію та зміст системи підготовки польських фахівців цієї галузі, можна стверджувати, що окремі концептуальні засади щодо модернізації системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури у ЗВО Польщі можуть бути застосовані у практиці українських освітніх структур, зокрема, з питань розробки стандартів шкільної та вищої педагогічної освіти; законодавчого забезпечення діяльності закладів освіти різного типу; посилення автономії ЗВО; при обов'язковому проведенні зі студентами стаціонарного та заочного відділів літніх, зимових та туристичних табірних зборів; створенні загальноукраїнської комп'ютерної бази бібліотек і ширшому застосуванні мультимедійних засобів у навчальному процесі; належному забезпеченні студентів необхідним спортивним обладнанням та інвентарем під час проведення практичних занять зі спортивної підготовки; створенні умов викладачам ЗВО для публікування авторських підручників, наукових монографій, методичних посібників, збірників конференцій; досить широкі можливості для реалізації міжнародних освітніх проектів (грантів), обміну науково викладацькими кадрами та студентами між навчальними закладами західноєвропейських країн та Польщі. Для вдосконалення організації та змісту навчання фахівців фізичної культури і спорту у ЗВО України важливим є врахування думки студентів щодо якості викладання природничо-наукових, психолого-педагогічних та спеціальних спортивних дисциплін, мотиваційно-оціночних суджень щодо обраної професії.

Спираючись на європейський досвід, вагомим науково-методичним кроком в удосконаленні вітчизняної системи професійної підготовки фахівців фізичної культури вважаємо за необхідне включити до навчального плану такі дисципліни: «Історія, теорія і методика педагогіки здоров'я», «Методика профілактики захворювань та шкідливих звичок у школярів», «Рекреація і туризм», «Спортивна

психологія», «Спортивна соціологія», «Спортивна анатомія», «Фізіологія фізичних вправ», «Методи наукових досліджень у спорті», комплекс предметів зі здоров'язбереження, організувати поглиблене вивчення предметів з різних видів спорту, освоєння інноваційних видів спорту флорболу, хортингу, фризбі, петанки, йоги, скандинавської ходьби та багатьох інших. Платформа професійного досвіду, підхід до пошуку знань, духовний досвід повинен реалізуватися через активну взаємодію викладача і студента. Для закріплення практичних здібностей студентів в дусі новаторського навчання ми пропонуємо активно використовувати інтегровані форми проведення занять, що передбачають систематичне, послідовне і всебічне засвоєння матеріалу на міжпредметній основі з різних навчальних дисциплін, насамперед це поєднання предметів медико-біологічного циклу з дисциплінами спортивно-педагогічної спрямованості. Ці заняття сприяють реалізації міжпредметних зв'язків, принципу зв'язку теорії з практикою, розвитку пізнавальної активності студентів.

Висновки. Отже, узагальнення вищевикладеного свідчить, що у країнах Європи надається велике значення предмету «Фізичне виховання» в школах протягом всього періоду навчання. У більшості європейських країн – Польщі, Чехії, Німеччині та ін. фізичне виховання проводиться не менше трьох разів на тиждень, причому найбільша кількість годин припадає на молодший шкільний вік, який вважається найбільш сприятливим для формування навичок і розвитку фізичних якостей. У шкільних програмах спостерігається постійне збільшення кількості спортивних дисциплін та видів спорту, особливу увагу звернено на командні ігри, гімнастику та легку атлетику. Саме тому на сучасні українські заклади вищої освіти фізкультурного профілю покладений обов'язок готувати висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, які будуть викладати фізичне виховання на високому навчально-методичному рівні.

На нашу думку, інноваційні технології навчання є важливою стратегією покращення традиційної предметної системи, вони спрямовані на її вдосконалення, відбувається поглиблення взаємозв'язків між предметами, що допоможуть студенту робити порівняння, знаходити аналогії при вивченні різних дисциплін і сформулюють уміння використовувати набуті знання у майбутній професійній діяльності. Отже, інноваційні впровадження в навчанні мають свою технологію, що передбачають встановлення мотивів, усвідомлення цілей і завдань навчання; знання студентами способів досягнення поставлених цілей; опанування базовою освітою, систематичне обґрунтування виявлення динаміки процесу навчання, рівня засвоєння знань, умінь та навичок.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі будуть направлені на досконале вивчення методики підготовки фахівців фізичної культури у країнах Європи та впровадження

передового педагогічного досвіду в Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка при підготовці фахівців спеціальності «Середня освіта (Фізична культура)» та «Фізична культура і спорт».

Список використаних джерел:

1. Андрощук Г. О. Інноваційна політика ЄС: стратегічні напрямки / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Інформація, аналіз, прогноз-стратегічні важелі ефективного державного управління», Київ, 29-30 травня 2008 р. С. 7–16.
2. Андрушкевич Ф. Інновації в польській та українській освіті як наслідок підписання європейських освітніх декларацій: (порівняльний аналіз) / Директор шк., ліцею, гімназії. 2011. № 2. С. 32–40.
3. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник / за редакцією В. Г. Кременя. Авторський колектив: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2004. 384 с.
4. Хоменко П. В. Природничонаукова підготовка фахівця фізичної культури: Монографія. Полтава, 2012. 379 с.
5. Фізичне виховання студентів: навч. посіб. / під заг. ред. В. М. Коряка. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 494 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО- НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ ФІЗІОТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

Фастівець А. В.

Полтавський інститут бізнесу МНТУ імені академіка Юрія Бугая

Постановка проблеми. В умовах модернізації освіти на засадах Болонського процесу проблема професійної підготовки фахівців є особливо важливою. Підвищений інтерес науковців і практиків до фахової підготовки зумовлений зміною освітньої парадигми – відбувається перехід від масово-продуктивних форм і методів викладання до індивідуально-творчих, коли готується фахівець зі сформованою потребою у професійній самоосвіті, здатний до саморозвитку і повноцінної самореалізації в обраній професії.

З метою реалізації заходів Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття), а також відповідно до закону України «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти у ХХІ столітті та згідно з програмними положеннями Болонської декларації назріла потреба модернізації професійної освіти і в системі підготовки реабілітологів з метою забезпечення потреб суспільства у кваліфікованих фахівцях з якісною професійно-педагогічною підготовкою.